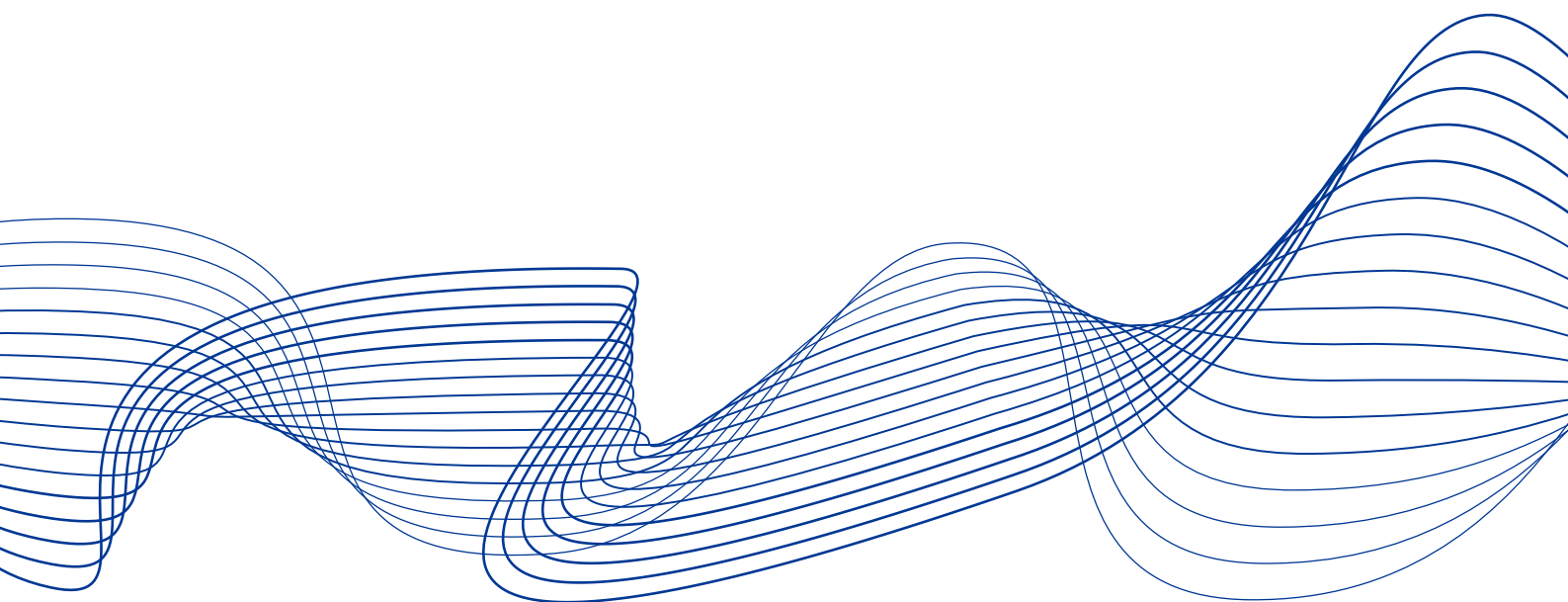


Metų ataskaita

2022 m.



ESRV

Europos sisteminės rizikos valdyba

Europos finansų priežiūros sistema

Turinys

Ižanginis žodis	2
Santrauka	4
Leidimo duomenys	7



Ižanginis žodis



Europos sisteminės rizikos valdybos pirmininkė Christine Lagarde

Labai džiaugiuosi galėdama pristatyti dvyliktąją Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) metų ataskaitą, apimančią laikotarpį nuo 2022 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. kovo 31 d.

ESRV metų ataskaita yra svarbi siekiant užtikrinti ESRV skaidrumą ir atskaitomybę. Šioje ataskaitoje, skirtoje Europos Sąjungos teisėkūros institucijoms bei Europos plačiajai visuomenei, paaiškiname, kaip ESRV vykdė savo įgaliojimus.

Apžvelgiamam laikotarpiui buvo būdingas padidėjęs geopolitinis ir ekonominis neapibrėžtumas, daugiausia susijęs su nepateisinamu Rusijos karu prieš Ukrainą. Karas nulėmė

energijos kainų kilimą, o dėl to pradėjo didėti pasaulinis infliacinis spaudimas ir buvo sugriežtintos finansavimo sąlygos. Šie pokyčiai neigiamai veikia ekonomikos perspektyvas. Dėl karo visoje Europoje

suintensyvėjo ir kibernetinės grėsmės. Dėl šių veiksnių bendro poveikio labai padidėjo rizika finansiniam stabilumui.

ESRV į šiuos pokyčius reagojo keliais būdais. Pirmą, 2022 m. rugsėjo mėn. ESRV paragino didinti savo informuotumą apie rizikas finansiniam stabilumui ir pirmą kartą paskelbė **bendrą įspėjimą** dėl ES finansų sistemos pažeidžiamumo. Ji taip pat paskelbė **rekomendaciją**, siekdama padėti sumažinti pažeidžiamumą, susijusį su komercinės paskirties nekilnojamojo turto. Be to, reaguodama į padidėjusias kibernetines grėsmes, ESRV ėmėsi priemonių, kad palengvintų jurisdikcijų ir institucijų keitimąsi informacija. Ji taip pat paskelbė **ataskaitą**, kurioje išdėstė priemones ir aspektus, reikalingus didinant kibernetinį atsparumą ir stiprinant pasirengimą reaguoti į kibernetinius incidentus.

ESRV taip pat paragino teisėkūros institucijas atlikti atitinkamų teisėkūros dokumentų rinkinių peržiūrą ir teikti pagalbą šalinant žinomas nebankinio finansų sektoriaus silpnąsias vietas. Be to, ji pabrėžė, kaip reikėtų stiprinti draudikams skirtą reglamentavimo sistemą „Mokumas II“, daugiausia dėmesio skiriant likvidumo valdymo priemonėms. ESRV taip pat pabrėžė, kad **negerėjanti prasta duomenų kokybė** kelia grėsmę finansiniam stabilumui. Be to, atsižvelgdama į siūlomus tikslinius Europos rinkos infrastruktūros reglamento pakeitimus, ESRV pasiūlė būdus, kaip **sustiprinti centrinę tarpuskaitą ES.**

Apžvelgiamo laikotarpio pabaigoje dviejų vidutinio dydžio JAV bankų žlugimas ir problemos, dėl kurių UBS perėmė Credit Suisse, buvo priminimas, kad turime likti budrūs.

Patikimos kapitalo ir likvidumo pozicijos, taip pat didelis pelningumas apžvelgiamu laikotarpiu prisidėjo prie ES bankų sektoriaus atsparumo. Tačiau šio sektoriaus perspektyvą toliau drumsčia du pagrindiniai veiksniai: pirmą, ekonomikos augimo lėtėjimas ir didesnės palūkanų normos, įskaitant galimą neigiamą poveikį turto kokybei ir skolinimo apimčiai; antra, didėjančių finansavimosi sąnaudų poveikis bankams ir galimas spaudimas palūkanų normų maržoms. Šių veiksnių poveikio mastas dar nežinomas, tačiau laikui bėgant jis gali dar didėti. Po savo posėdžio kovo pabaigoje



ESRV bendroji valdyba pažymėjo, kad visos finansų įstaigos turėtų dėti pastangas, kad išsaugotų dabartinį savo atsparumo lygį, kad galėtų atsilaikyti galimai mažiau palankioje aplinkoje¹.

Apžvelgiamu laikotarpiu pareigas nustojo eiti keli brangūs ir visų vertinami kolegos. Visiems jiems dėkoju už jų vertingą indėlį. Norėčiau nuoširdžiai padėkoti Stefanui Ingvesui, kurio, kaip ESRV pirmininko pirmojo pavaduotojo, kadencija baigėsi jam, kaip *Sveriges Riksbank* valdytojui, išėjus į pensiją. Nuo pat ESRV įsteigimo Stefanus buvo viena iš svarbiausių šios institucijos darbo varomųjų jėgų. Jis ėjo Patariamojo techninio komiteto pirmininko pareigas pirmąsias dvi kadencijas (2010–2016 m.), o nuo 2020 m. prisidėjo prie ESRV darbo eidamas pirmininko pirmojo pavaduotojo pareigas.

Taip pat norėčiau nuoširdžiai padėkoti buvusiam *Danmarks Nationalbank* valdytojui ir buvusiam Bendrosios valdybos ir Valdymo komiteto nariui Larsui Rohde'ui, taip pat buvusiam Valdymo komiteto nariui Pierre'ui Wunschui už jų reikšmingą indėlį į ESRV darbą. Galiausiai norėčiau išreikšti padėką profesoriui Javierui Suarezui (CEMFI), aštuonerius metus ėjusiam ESRV Patariamojo mokslinio komiteto pirmininko ir pirmininko pavaduotojo pareigas.

Christine Lagarde
ESRV pirmininkė

¹ Žr. pranešimą spaudai, paskelbtą po 2023 m. kovo 30 d. ESRV bendrosios valdybos posėdžio.



Santrauka

2022 m. rugsėjo mėn. Europos sisteminės rizikos valdyba (ESRV) pirmą kartą paskelbė bendrą įspėjimą dėl ES finansų sistemos pažeidžiamumo, per metus pastebimai padidėjus suvokiamai rizikai finansiniam stabilumui². Dėl nepateisinamo Rusijos karo prieš Ukrainą ekonominio poveikio ir finansinių sąlygų sugriežtėjimo dėl vykdomo pinigų politikos normalizavimo padidėjo mažos tikimybės didelio poveikio rizikos scenarijų tikimybė. Įspėjime ESRV paragino didinti savo informuotumą apie rizikas finansiniam stabilumui ir pabrėžė didesnio ES finansų sektoriaus atsparumo poreikį, kad finansų sistema galėtų paremti ekonomiką, jei ši rizika pasitvirtintų.

2022 m. rizika finansiniam stabilumui ES gerokai padidėjo. Prasidėjus karui prieš Ukrainą, sparčiai pablogėjo rizikos aplinka ir dėl to padidėjo geopolitinis neapibrėžtumumas, labai pakilo infliacija ir suprastėjo ekonomikos augimo perspektyvos, nes pakilo energijos, maisto bei žaliavų kainos ir sutriko tiekimo grandinės. Dėl šių priežasčių reikšmingai padidėjo rizika finansiniam stabilumui įvairiuose sektoriuose, įskaitant namų ūkius, ne finansų bendroves ir finansų įstaigas, taip pat įvairiose finansų rinkose. Namų ūkių perspektyvos pablogėjo dėl sumažėjusių realiųjų disponuojamųjų pajamų ir griežtesnių finansavimo sąlygų. Dėl padidėjusios infliacijos ir kylančių palūkanų normų pažeidžiamesnis tapo ne finansų bendrovės, ypač energiją intensyviai vartojančiuose sektoriuose, ir bendrovės, kurios koronaviruso (COVID-19) pandemijos metu daugiau skolinosi. Pablogėjus makroekonominėms perspektyvoms, finansų įmonėms grėsė vis didesnė kredito ir finansavimo rizika. Karas Ukrainoje taip pat lėmė staigų ir plataus masto turto kainų kritimą. Stipri vienu metu vykusį įvairių klasių turto kainų kaita sumažino diversifikavimo strategijų naudą. Be to, stiprėjant geopolitinei įtampai, padidėjo rizika, kad finansų įstaigos ar pagrindiniai jų paslaugų teikėjai gali tapti visos sistemos mastu vykdomų kibernetinių išpuolių aukomis.

Per penkis mėnesius nuo tada, kai buvo paskelbtas bendras įspėjimas, mažos tikimybės didelio poveikio rizika ekonomikos perspektyvai artimiausiu laikotarpiu šiek tiek sumažėjo.

Tai lėmė mažesnės energijos ir žaliavų kainos, didesnis, nei tikėtasi, bankų pelningumas ir kylančios akcijų kainos. Namų ūkių ir įmonių sutaupytos energijos kiekis, taip pat švelni žiema padėjo išvengti mažos tikimybės didelio poveikio rizikos, kad Europoje kils energijos krizė. Be to, pasaulinę paklausą sustiprino pasibaigus COVID-19 pandemijos metu taikytam karantinui vėl atsiverianti Kinijos ekonomika.

Susirūpinimas dėl bankų sektoriaus pažeidžiamumo sustiprėjo 2023 m. kovo mėn., žlugus dviem vidutinio dydžio JAV bankams ir kilus problemoms, dėl kurių UBS perėmė Credit Suisse. Atitinkamų jurisdikcijų politikos formuotojai nedelsdami įgyvendino keletą priemonių, kurios padėjo atkurti pasitikėjimą finansų sektoriumi³. ESRV atkreipė dėmesį į tai, kad kovo mėn. įvykiai

² Ataskaitoje apžvelgiamas laikotarpis nuo 2022 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. kovo 31 d.

³ Pavyzdžiui, Šveicarijos nacionalinis bankas **suteikė didelę paramą likvidumui padidinti**, kad padėtų UBS perimti *Credit Suisse*. Bendra pertvarkymo valdyba, Europos bankininkystės institucija ir ECB Bankų priežiūros tarnyba paskelbė **bendrą pareiškimą**, kuriame paaiškino, kokia tvarka akcininkai ir kreditoriai turėtų prisiimti nuostolius nemokumo atveju. Kanados bankas, Anglijos bankas, Japonijos bankas, Europos Centrinis Bankas, Federalinio rezervo sistema ir Šveicarijos nacionalinis bankas **paskelbė apie koordinuotus veiksmus**, kuriais siekia padidinti likvidumo teikimą pagal nuolatinius susitarimus dėl likvidumo JAV doleriais apskaitavimo sandorių linijų.



bankų sektoriuje ir finansų rinkose parodė, kad reikia ir toliau budriai stebėti šių įvykių išryškintas silpnąsias vietas, susijusias su finansavimo struktūromis ir bankinės knygos palūkanų normų rizikos valdymu sudėtingoje makrofinansinėje aplinkoje. Todėl ESRV pabrėžė, kad finansų įstaigos turėtų dėti pastangas ir išsaugoti dabartinį savo atsparumo lygį, kad galėtų atsilaikyti galimai mažiau palankioje aplinkoje⁴.

ESRV toliau reguliariai vykdė stebėseną ir prisidėjo prie Europos priežiūros institucijų vykdomo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis. Stebėdama riziką tam tikrose nebankinio finansų sektoriaus dalyse, ESRV paskelbė metinę **ES nebankinio finansinio tarpininkavimo rizikos apžvalgą**. Ji taip pat pateikė nepalankius scenarijus **Europos bankininkystės institucijos 2023 m. ES mastu vykdomam bankų sektoriaus testavimui nepalankiausiomis sąlygomis, Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos 2022 m. vykdytam pinigų rinkos fondų testavimui nepalankiausiomis sąlygomis**, taip pat pateikė **klimate scenarijų Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos 2022 m. ES mastu vykdytam pensijų fondų testavimui nepalankiausiomis sąlygomis**.

Apžvelgiamu laikotarpiu ESRV toliau rengė keletą svarbių tarpsektorinių ir tarpvalstybinių politikos dokumentų rinkinių. Vykdydama šį darbą, ji paskelbė rekomendaciją dėl rizikos komercinės paskirties nekilnojamojo turto rinkose mažinimo. Komercinės paskirties nekilnojamojo turto sektorius yra glaudžiai susijęs tiek su realiąja ekonomika, tiek su finansų sistema ir todėl gali turėti sisteminį poveikį abiem pusėms. ESRV rekomendacijoje išdėstytos trumpo ir vidutinio laikotarpių politikos galimybės, kaip padidinti įvairių finansų įstaigų, įskaitant bankus, investicinius fondus ir draudikus, atsparumą. ESRV taip pat rekomendavo Europos Komisijai imtis reguliavimo veiksmų, kad būtų pašalintos duomenų spragos ir nustatytas veikla grindžiamas reguliavimas, siekiant išspręsti komercinės paskirties nekilnojamojo turto pažeidžiamumo problemą finansų sektoriuje. Be to, ji pateikė politikos pasiūlymų dėl finansinio stabilumo rizikos, susijusios su kibernetiniais incidentais ir klimato kaita, taip pat dėl kriptoturto ir decentralizuotų finansų. Šiais pasiūlymais siekiama sumažinti žinomą riziką ir pažeidžiamumą, apimančius visą finansų sistemą. Kai kurios iš šių kompleksinių rizikų ir pažeidžiamų sričių buvo akcentuotos ir bendrame įspėjime, nors didžioji šio darbo dalis buvo pradėta dar prieš paskelbiant įspėjimą.

ESRV taip pat toliau tęsė darbą konkrečių sektorių politikos klausimais, įskaitant bankus investicinius fondus, draudikus ir centrinės tarpuskaitos ekosistemą. 2022 m. rugsėjo mėn. bendrame ESRV įspėjime akcentuotas poreikis didinti šių sektorių atsparumą ir sumažinti tikimybę, kad sukrėtimai persiduos kitoms finansų sistemos dalims. Kalbant apie bankų sektorių, pažymėtina, kad darbas su šiuo konkrečiu sektoriumi apėmė indėlį į Europos Komisijos kas penkerius metus atliekamą ES makroprudencinės politikos sistemos peržiūrą. ESRV taip pat padėjo ESRV nariams priimant nacionalinius makroprudencinės politikos sprendimus. Be veiklos bankų sektoriuje, ESRV ne kartą ragino vykdyti reguliavimo reformas nebankiniame finansų sektoriuje⁵ ir pažymėjo, kad pažanga šioje srityje yra nedidelė⁶. Apžvelgiamu laikotarpiu Europos Komisijos paskelbti pasiūlymai dėl teisės aktų dėl prudencinių taisyklių, kuriomis reglamentuojami investiciniai fondai, draudikai ir

⁴ Žr. **pranešimą spaudai**, paskelbtą po 2023 m. kovo 30 d. ESRV bendrosios valdybos posėdžio.

⁵ Žr., pavyzdžiui, tuometinio ECB Pirmininko ir Europos sisteminės rizikos pirmininko Mario Draghi kalbą „**Building on the achievements of post-crisis reforms**“ („Tęsiamas darbas, remiantis pokrizinių reformų pasiekimais“) antrojoje metinėje ESRV konferencijoje, Frankfurtas prie Maino, 2017 m. rugsėjo 21 d.

⁶ Žr. ESRV pirmininkės Christine Lagarde **kalbą** 2023 m. kovo 20 d. Europos Parlamento Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto klausyme.



centrinė tarpuskaity, peržiūros suteikė galimybę spręsti pažeidžiamumo problemas. Atsižvelgdama į tai, ESRV bendradarbiavo su teisėkūros institucijomis, siekdama atkreipti dėmesį į tas šių pasiūlymų sritis, kurias reikėtų patobulinti, kad būtų sumažinta rizika finansiniam stabilumui.

Padidėjus ciklinei rizikai, makroprudencinė politika keliose ES valstybėse narėse apžvelgiamu laikotarpiu buvo sugriežtinta.

Apžvelgiamu laikotarpiu 13 ES ir EEE šalių (Bulgarijoje, Kroatijoje, Kipre, Estijoje, Prancūzijoje, Vengrijoje, Airijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose, Rumunijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje ir Švedijoje) buvo padidintos anticiklinio kapitalo rezervo normos. Keturios šalys įvedė naują sisteminės rizikos rezervą. Lichtenšteinas, Malta ir Slovėnija naudojo sisteminės rizikos rezervą, siekdamas mažinti su nekilnojamojo turto rinka ir namų ūkių sektoriumi susijusią sektorių riziką. Suomija nustatė sisteminės rizikos rezervą bendroms vidaus pozicijoms. Nyderlandai ir Norvegija išplėtė galiojančių griežtesnių nacionalinių priemonių taikymą (pagal Kapitalo reikalavimų reglamento (KRR) 458 straipsnį⁷). Nyderlanduose ši priemonė buvo skirta gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriui, o Norvegijoje ji buvo skirta ir gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriui, ir komercinės paskirties nekilnojamojo turto sektoriui. Galiausiai Austrija, Rumunija, Slovėnija, Islandija, Airija, Norvegija ir Slovakija patvirtino naujas arba pakeitė esamas skolininkui taikomas priemones. Kai kurios iš šių priemonių buvo taikomos visiems tam tikrų rūšių paskolų gavėjams, kitos – konkrečioms paskolų gavėjų grupėms (pvz., perkantiesiems pirmą būstą, perkantiesiems antrąjį ar paskesnį nekilnojamąjį turta). Nors priėmus daugumą sprendimų dėl skolininkui taikomų priemonių politika tapo griežtesnė, kai kuriais atvejais šios priemonės buvo sušvelnintos tam tikriems skolininkų pogrupiams.

ESRV vykdė savo atskaitomybės ir ataskaitų teikimo įsipareigojimus Europos Parlamentui ir visuomenei. Vykdydama šiuos įsipareigojimus, 2022 m. birželio 20 d. ESRV pirmininkė dalyvavo viešajame klausyme Europos Parlamento Ekonomikos ir pinigų politikos komitete (ECON). ESRV pirmininko pavaduotojas viešame klausyme ECON komitete dalyvavo 2022 m. gegužės 16 d. Šiuose klausymuose Europos Parlamento nariams buvo tiesiogiai pristatyta informacija apie politikos iniciatyvų, kurių ėmėsi ESRV, motyvus. 2022 m. lapkričio 28 d. Pirmininkė taip pat surengė konfidencialų posėdį su ECON pirmininku ir pirmininko pavaduotojais, kad aptartų riziką finansiniam stabilumui. Įgyvendindama savo atskaitomybės visuomenei įsipareigojimą, 2022 m. liepos mėn. ESRV paskelbė savo 2021 m. metinę ataskaitą.

Siekdama paskatinti diskusijas makroprudencinės politikos klausimais, ESRV taip pat surengė keletą konferencijų ir seminarų. Vadovaudamasi jai suteiktu įgaliojimu, ESRV surengė metinį susitikimą su Europos audito priežiūros įstaigų komiteto ir auditorių, atliekančių ES įsisteigusią pasaulinės sisteminės svarbos bankų ir draudikų teisės aktų nustatytą auditą, atstovais. ESRV taip pat surengė šeštąją metinę konferenciją, kurioje daugiausia dėmesio skirta politikos iššūkiams dabartinėmis makroekonomikos sąlygomis, technologinėms inovacijoms bei sisteminei rizikai.

⁷ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl riziką ribojančių reikalavimų kredito įstaigoms, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).



Leidimo duomenys

© Europos sisteminės rizikos valdyba, 2023

Adresas 60640 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
Telefonas +49 69 1344 0
Interneto svetainė www.esrb.europa.eu

Visos teisės saugomos. Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Terminai ir santrumpų paaiškinimai pateikiami [ESRB glosarijuje](#) (tik anglų k.).

PDF ISBN 978-92-9472-319-2, ISSN 2600-1802, DOI 10.2849/36482, DT-AB-23-001-LT-N